

МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ. ФІЛОСОФІЯ ГОСПОДАРСТВА

Актуальність теми дослідження. Кожна наука спирається на сукупність методів дослідження, тобто має свою методологію. Для того щоб одержати нові знання, треба свідомо застосовувати науково обгрунтовані методи. Це важлива умова розвитку всіх наук, у тому числі економічної теорії. Не так давно всезагальним методом наукового пізнання для всіх наук - природничих і суспільних - був метод матеріалістичної діалектики, сутність якого полягає в пізнанні економічних явищ і процесів у їхньому загальному зв'язку і взаємозалежності, в стані безперервного розвитку, коли накопичення кількісних змін призводить до зміни якісного стану. **Мета дослідження:** визначити цільову спрямованість методології, засобів її забезпечення через визначення провідного орієнтира. Перетворення методології на способи докорінних перетворень і практичних дій. **Завдання дослідження:** проаналізувати суть методології економічної науки. **Об'єкт дослідження:** філософія господарства та економічна наука. **Предмет дослідження:** методологія економічної науки. Багатомірність економічних явищ та процесів вимагає адекватних методів їх пізнання. Поняття методу походить від грецьк. *τείοιοα* - шлях до чого-небудь. В сучасній загальній економічній теорії визначились два основні напрями: вивчення вартості і додаткової вартості та вивчення ефективності виробництва. Поєднання цих двох не альтернативних, а взаємодоповнюючих русел єдиної економічної науки особливо актуальним є сьогодні, коли необхідно, по-перше, встановити основні джерела кризового стану української економіки і, по-друге, виробити та практично реалізувати стратегію трансформації виробничих відносин. Фундаментальним принципом пізнання соціально-економічних явищ та процесів є пояснення їх через внутрішні суперечності. Політекономічний аспект відкриває в пізнаванні суперечності такі її властивості, як тотожність, відмінність, власне суперечність і конфлікт [1]. Іншими ознаками системи є спрямованість її руху, організація та управління. Щодо останнього, то можна виявити наявність чи відсутність центрального регулюючого органу, ступінь та засоби його впливу на систему (пряме управління, непрямі важелі впливу), рівень централізації і децентралізації господарської діяльності у динаміці. Після структурного аналізу досліджуваних систем необхідно розробити концепції розвитку системи на основі вивчення її структури, тобто виявити чутливі точки, через використання яких можна управляти системою [2]. Одним із засобів пізнання соціально-економічних процесів є органічне поєднання якісного й кількісного аналізу та визначення на цій основі математичних методів в економічних дослідженнях. Ними користуються різні економічні школи (неокейнсіанська, монетаристська, неоліберальна та ін.). У 1912 р. російський філософ Сергій Миколайович Булгаков написав свій знаменитий твір «Філософія господарства. Світ як господарство», який, по суті, був піонерною працею в галузі філософії економіки, елементи якої були присутні й в «Основах політичної економії» М. Туган-Барановського. С. Булгаков зазначав, що господарство – найчутливіше до процесу життя. Адже економічні потреби, задоволення яких пов'язане з працею, відомі людству з давніх часів його історичного існування і є найбільшою необхідністю. Перед суспільством постає запитання: що таке господарство та які його передумови і засади? Основне питання, яке не досліджувалося, хоч і визначалося економічним матеріалізмом (доктрина, яка потужно розвивалася наприкінці XIX – початку XX ст. і була покладена в основу популярного тоді марксизму), таке: чи є господарство функцією людини, чи, навпаки, людина є функцією господарства? Тобто чи є людина річчю, об'єктом господарчого процесу, чи, навпаки, господарство виникає з діяльності людини? [3]. У «Філософії господарства» питання про суб'єкта господарства чи господаря С. Булгаков підводить до визнання всезагального (трансцендентального) суб'єкта господарства, носія господарської філософії. Людина – це мікрокосм, що поширює свій вплив у макрокосмі. Цьому мікрокосму належить центральна роль у макрокосмі, який утворює для нього периферію і водночас об'єкт господарського впливу [4]. Господарство – це творча діяльність розумних істот, які втілюють у ній свої індивідуальні риси. Індивідуальності притаманна свобода, більш того, вона і є цією свободою. А якщо свобода є творчістю, то індивідуальність є справді творчою основою, яка негасна й у господарстві, – каже С. Булгаков. Досліджуючи загальну проблему про суть господарства, він розглядає питання про природу науки. Філософія господарства в своєму розвитку включає основні проблеми філософської свідомості, але в центрі стоїть антропологія – вчення про людину в природі [5]. **Висновки.** Провідним в економічній теорії залишається теоретичний аналіз виробничих відносин, розкриття змісту законів і категорій економіки. Одночасно зростає значення кількісних методів, зокрема статистичних. Практична діяльність людей в економічній сфері зумовлює управлінський аспект, якого неминуче набуває економічна теорія. Застосування їх доцільне й при розробці окремих напрямів переходу до ринкових відносин, наприклад ціноутворення, зовнішньоекономічних зв'язків тощо. Таким чином, знання економічної теорії передбачає не тільки володіння методологією аналізу реальних економічних процесів, розуміння суті економічних законів та категорій, а й уміння знаходити кількісний вираз їх і користуватись точними статистичними методами для управління економікою. Отже, треба пам'ятати, що розвиток господарських форм є не стихійний, а закономірний процес, природна необхідність його примусово обумовлює волю господарського суб'єкта. Якщо його неможливо змінити через його господарську неминучість, то не лишається нічого іншого, як переосмислити цей процес по-християнськи і облагородити його; зробити його із організації експлуатації нивою загальнолодської праці; замість служіння похоті і грошолобству направити на служіння вищим цілям людства і християнської любові.

Список використаних джерел

1. Г. Н. Клишко В. П. Нестеренко Л. О. Каніщенко «Основи економічної теорії» 743 с. [URL://https://www.twirpx.com/file/257992/](https://www.twirpx.com/file/257992/).
2. А. С. Гальчинський П. С. Єщенко Ю. І. Палкін «Основи економічної теорії». 20 с. [URL://http://library.iapm.edu.ua/metod_disc/pdf/0720-osn_ek_t.pdf](http://library.iapm.edu.ua/metod_disc/pdf/0720-osn_ek_t.pdf).
3. Поль Самуельсон «Економіка», 1948. 333 с. [URL://https://altairbook.com/books/444256591-ekonomika.html](https://altairbook.com/books/444256591-ekonomika.html).
4. Ю. В. Ніколенко А. В. Демківський В. В. Фещенко «Основи економічної теорії» 1994. 222 с. [URL://http://ec.lib.vntu.edu.ua/DocDescription?doc_id=157376](http://ec.lib.vntu.edu.ua/DocDescription?doc_id=157376).
5. Остропольская З.Н. Булгаковская интерпретация мира как хозяйства// З.Н.Остропольская// Міжнародна науково-теоретична конференція: Духовна культура в інформаційному суспільстві: Матеріали конф. Х.: ХДАК, 2002. 79 с. [URL://http://referatu.net.ua/referats/7569/161248/?page=1](http://referatu.net.ua/referats/7569/161248/?page=1).